

Іващенко В. О., професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Доктрину і практику різних держав з проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права вчені переважно розподіляють на такі групи: міжнародне право (договори) оголошується частиною права країни і діє принцип *lex posterior derogat priori*; міжнародне право (договори) оголошується частиною права країни, і віддається перевага міжнародному праву; міжнародні договори після вступу в силу акту ратифікації або приєднання і після їх опублікування діють на території держави безпосередньо; міжнародні договори після вступу в силу акту ратифікації, приєднання діють на території держави тільки після видання спеціального закону, який повторює договір (цей метод часто в літературі називають трансформацією) [1, с. 95]. Але значного поширення отримала тенденція безпосередньої дії міжнародного документа, що вступив у законну силу на території держави.

Сучасна доктрина міжнародного права виходить із того, що і міжнародне, і національне право представляють собою самостійні та особливі правові системи, які не підпорядковані одна одній, хоча знаходяться у постійному взаємозв'язку і взаємодії. При цьому концепція панування права передбачає визнання багатьма державами світу верховенства міжнародного права. Фактично мова йде про пріоритетне становище міжнародного права в загальній системі права [2, с. 36].

Законодавство України приводиться у відповідність до міжнародних документів шляхом внесення до нього змін і доповнень. Аналізується можливість приєднання нашої держави до міжнародних правових актів, стороною яких Україна ще не стала. Крім того, майже всі створювані законопроекти проводяться через міжнародну експертизу.

Для реалізації багатьох положень міжнародно-правових актів потрібно приймати законодавчі та інші заходи. Конвенційні органи, створені на підставі міжнародних угод з

прав людини, при розгляді доповідей держав про хід імплементації ратифікованих ними документів виносять велику кількість рекомендацій про необхідність прийняття державами-учасницями тих чи інших законодавчих заходів. На підставі цих рекомендацій держави приводять своє законодавство у відповідність до взятих на себе міжнародних зобов'язань. Кримінальні кодекси постійно поповнюються за рахунок міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру, таких як: легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом; терористичний акт; найманство; піратство; екоцид; геноцид; порушення законів та звичаїв війни та ін. Отже, можна говорити про вплив міжнародних договорів на національне кримінальне право. В.І. Степаненко зазначив, що такий вплив має місце у формі трьох основних правил: встановлення і визначення змісту ознак складів злочинів; визначення і призначення покарання; визначення сфер кримінальної юрисдикції [3, с. 2].

В той же час, вітчизняне кримінальне законодавство позитивно впливає на розробку міжнародних договорів з питань боротьби із злочинністю. При підготовці проектів документів вивчається законодавчий досвід окремих держав, які спочатку самостійно встановили відповідальність за деякі злочини міжнародного характеру. Крім того, на загальних принципах кримінального права держав будуються такі інститути міжнародного кримінального права, як готування до злочину, замах на злочин, співучасть у злочині, обставини, що виключають злочинність діяння, призначення покарання.

Отже, національне та міжнародне кримінальне право невіддільні одне від одного, вони знаходяться у постійному взаємовпливі та взаємодії. Поступове становлення і розвиток міжнародного кримінального права відбувається також внаслідок зростання міжнародної злочинності, появи нових злочинів, що посягають на міжнародний правопорядок. Співпраця держав у цій сфері постійно удосконалюється на міжнародно-правовій основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блищенко І.І., Солнцева М.М. Мировая политика и международное право. – М.: Междунар. отношения, 1991. – 160 с.

2. Международное уголовное право. Учеб. пособие / Под общей ред. В.Н. Кудрявцева. 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Наука, 1999. – 264 с.

3. Степаненко В.И. Влияние международных договоров на содержание и сферу действия советского уголовного права. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Свердловск, 1982. – 16 с.

Косенко С. С., професор кафедри кримінально-правових дисциплін факультет № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Сучасне міжнародне право містить багато міжнародно-правових норм стосовно захисту прав людини, у яких йдеться про запобігання деяким злочинам проти людяності, таким як апартеїд, геноцид, насильницьке зникнення, расова дискримінація.

Однак рівень наукового опрацювання поняття «злочини проти людяності» є недостатнім, що в практичному плані викликає проблеми відповідності норм внутрішнього законодавства України міжнародним нормам проти людяності та інші злочини, які входять до юрисдикції міжнародного кримінального суду, а в теоретичному – породжує питання правової природи зазначених злочинів.

Поняття «злочини проти людяності» введено Статутом Нюрнберзького трибуналу більш як півстоліття тому. За цей час, як правило, вивчалися тільки злочини воєнні і проти миру, а коли описувалася юрисдикція Міжнародного воєнного трибуналу, про злочини проти людяності майже не зазначалось.

Об'єктами злочинів проти людяності виступають мир і міжнародна безпека, основи співіснування народів і держав. Міжнародні злочини слід відрізняти від злочинів міжнародного характеру, які за ступенем суспільної небезпечності є менш небезпечними діяннями.

На відміну від злочинів міжнародного характеру, за вчинення міжнародних злочинів кримінальна відповідальність